

УДК: 336.1

Тусова Н.

*здобувач вищої освіти академічної
групи Б 5/1 Миколаївський
національний аграрний університет*

Науковий керівник:

Мельник О.І. к.е.н, доцент

ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ – ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ КОШТАМИ В УКРАЇНІ

В умовах сьогодення політика гендерної рівності виступає важливим чинником глобального розвитку і фундаментальним правом людини. Значна кількість урядів взяла за мету досягнення цілей гендерної рівності і впровадження гендерних аспектів у державну політику. Одним з таких видів інструментів є концепція гендерного бюджетування, що полягає в інтегруванні гендерного підходу до бюджетів.

Гендерне бюджетування – це бюджетування, яке враховує планування ресурсів країни з урахуванням доходів бюджету, які формуються за рахунок жінок та чоловіків і видатків бюджету, які розподіляються на жінок та чоловіків, спрямоване на аналіз будь-яких видів державних видатків або методів залучення державних коштів з урахуванням гендерної компоненти, визнаючи наслідки та впливи виконання бюджетних рішень на осіб жіночої та чоловічої статі [1].

Принципи гендерного бюджетування:

- розуміння дефініції «гендер» (інформація про те як гендер та гендерні відносини побудовані у суспільстві та як їх оцінює Уряд);
- продемонстрована політичними лідерами прихильність (встановлення бачення та просування роботи із гендерної рівності на довгострокову перспективу);
- запровадження в дію нових вимог до системи збору статистичних даних;
- прозорість, партнерство і співробітництво між фахівцями з бюджетування та експертів у галузі гендерної рівності, а також участь зацікавлених сторін поза Урядом на всіх етапах діяльності [2].

Державні та місцеві органи влади отримують бюджетні ресурси на утримання апарату влади, органів безпеки, реалізацію соціальних заходів та вирішення економічних завдань, тобто на виконання державою своїх функцій перед суспільством через органи влади. Бюджетний компонент політичної системи повинен виступати предметом гендерного планування бюджету. В реальності гендерне планування бюджету має починатися з певного сектору, сфери поширення бюджету, а також чітко визначеного рівня повноважень влади, щоб розробити конкретні методики аналізу та механізми застосування отриманих результатів на практиці.

В Швеції гендерне планування бюджету ще розпочалося з 2003 року і вийшло зі стадії проекту та стало частиною роботи уряду, який здійснює процес гендерного планування бюджету в усіх сферах своєї політики. У Швеції Федерацією муніципалітетів був розроблений так званий метод 3Р, базою якого є кількісні дані, цифри та факти.

➤ 1Р = репрезентація чоловіків і жінок (кількісний аналіз). Всередині муніципалітету (організації, компанії) підраховується склад усього персоналу, керівництва, споживачів, постачальників, усіх зацікавлених. Таким чином з'ясовується загальна кількість чоловіків і жінок у керівництві, скільки чоловіків і скільки жінок працюють з клієнтами і є серед клієнтів, користувачів тощо.

➤ 2Р = ресурси (часові, грошові, фінансові), що розподілені між чоловіками і жінками. Ставляться конкретні запитання: скільки грошей отримують чоловіки і жінки у вигляді соціального страхування, допомоги по безробіттю тощо? Скільки часу відводиться на клієнтів-чоловіків і клієнтів-жінок, щоб допомогти їм у вирішенні проблеми безробіття?

➤ 3Р = Прояви реальної нерівності в розподілі ресурсів серед чоловіків і жінок.

Гендерне бюджетування сприяє підвищенню:

- якості послуг для населення, зважаючи на орієнтири щодо конкретного споживача;
- економічного розвитку і скороченню бідності;

- використання ресурсів [3].

Отже, гендерне бюджетування виступає новим підходом до процесу реформування системи управління державними фінансами в Україні та спрямоване на вдосконалення бюджетного процесу. Урахування принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у фінансовій сфері передбачає здійснення необхідних змін у нормативно-правових актах, що використовуються в бюджетному процесі на державному і місцевому рівнях.

Список використаних джерел:

1. Белец Ж. А. Гендерне бюджетування в Україні як складова механізму забезпечення рівності чоловіків і жінок / Ж. А. Белец. // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2017.

2. Офіційний сайт Проект «Гендерне бюджетування в Україні» / Електронний ресурс. Режим доступу : <http://grbproject.org/content/o-proekte/>.

3. Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика: Метод. посіб. – К.: ФОП Клименко, 2016.